

1. ชื่อสมุนไพร ผักแพว (PHAK PAW)
2. ชื่อวิทยาศาสตร์ *Polygonum odoratum* Lour. ชื่อวงศ์ Polygonaceae
3. ชื่อท้องถิ่น ผักไผ่ (ภาคเหนือ), พริกม้า (ภาคอีสาน), จันทน์โคม (นครราชสีมา), Vietnamese coriander
4. ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ผักแพวเป็นพืชขนาดเล็กมีอายุได้หลายปี สูงได้ถึง 50 เซนติเมตร ลำต้นตั้งตรงจากพื้นดิน มีกลิ่นหอม ใบ เป็นใบเดี่ยวรูปไข่ ขนาดกว้างประมาณ 2 เซนติเมตร ยาวประมาณ 10 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม ผิวใบเรียบ สีแดงเรื่อ ๆ ก้านใบสันสีแดง มีหุ้มใบบางแผ่นเป็นปลอกหุ้มลำต้น ยาวราว 1 เซนติเมตร ดอก ออกเป็นช่อเดี่ยว ๆ หรือ เป็นช่อที่ประกอบด้วยช่อดอกย่อย 3-7 ช่อ ดอกยาวประมาณ 12 เซนติเมตร ดอกย่อยเรียงติดกันตรงปลายก้านช่อดอก มีขนาดเล็กไม่มีก้านดอก เป็นดอกสมบูรณ์เพศ มีกลีบรวม 5 กลีบ โคนติดกันสีชมพูอมม่วง เกสรตัวผู้มี 8 อัน ยอดเกสรตัวเมียมี 2-3 อัน ผล เป็นผลแห้งเมื่อแก่ไม่แตก ใบและยอดแก่กินได้

5. ส่วนที่ใช้ทำยา

ราก ใบ และดอก

6. สรรพคุณของแต่ละส่วนที่ใช้ทำยา

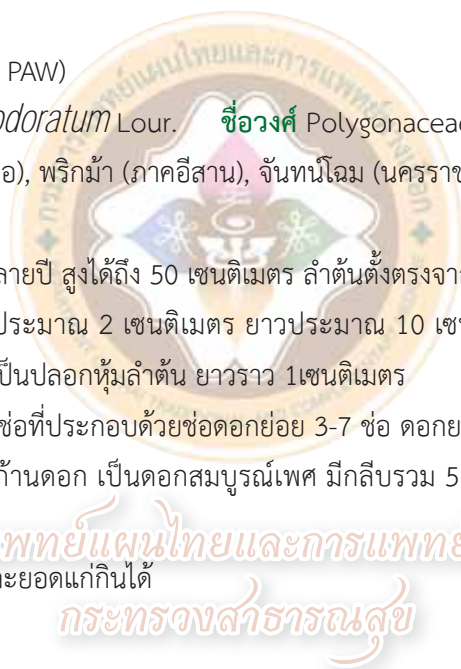
ตำราสรรพคุณยาโบราณใช้รากเป็นยาแก้ริดสีดวง แก้ท้องมาน แก้กระเพาะอาหารพิการ ใบกินเป็นยาขับลมขึ้นเบื้องบน ดอกเป็นยาขับเหงื่อ แก้เลือดคั่ง แก้ท้องอืดท้องเฟ้อ

7. รายงานการวิจัยปัจจุบัน

จากการศึกษาในหนูทดลอง สารสกัดผักแพวสามารถกระตุ้นการแสดงออกของยีนและโปรตีนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสารต้านอนุมูลอิสระในร่างกาย

8. สารสำคัญ

-

9. แหล่งกำเนิดและการกระจายพันธุ์

ผักแพวมีถิ่นกำเนิดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

10. พื้นที่เหมาะสมในการปลูกในประเทศไทย

- ลักษณะพื้นที่ พื้นที่ที่มีน้ำขัง ที่ราบลุ่ม ห้วย หนอง คลอง บึง
- ภาค ทั่วทุกภาคของประเทศไทย
- จังหวัด ทุกจังหวัด

11. การคัดเลือกพันธุ์ (พันธุ์ที่นิยมปลูกในประเทศไทย)

- พันธุ์ที่ใช้เป็นยา ผักแพว และผักแพวขาว
- พันธุ์ที่ใช้เป็นอาหาร ผักแพว และผักแพวขาว

12. การขยายพันธุ์

ขยายพันธุ์โดยการปักชำ ผักแพวเป็นผักที่ปลูกง่าย โดยการตัดต้น ยาวประมาณ 8 – 10 นิ้ว แล้วตัดใบออกให้เหลือน้อยที่สุด ปักชำในถุงชำที่มีดินผสมกับปุ๋ยคอกและมะพร้าวสับ โดยการปักถุงละ 3 – 4 ต้น รดน้ำให้ชุ่มชื้นอยู่เสมอไว้ในเรือนเพาะชำประมาณ 10 – 15 วัน ผักแพวจะเริ่มแตกใบใหม่ออกราก เพื่อรอการปลูกต่อไป

13. การปลูก/สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการปลูก

- ฤดูกาลเพาะปลูก ปลูกได้ทุกฤดู แต่ต้องมีน้ำรดให้ชุ่มชื้นเสมอ ถ้าผักแพวขาดน้ำจะไม่ค่อยเจริญเติบโตเท่าที่ควร
- การเตรียมดิน ปลูกผักแพวไม่เหมือนปลูกผักอื่น ไม่ต้องยกแปลงปลูก ทำแปลงเป็นพื้นโดยการพินดินแล้วหว่านปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก พรวนคลุกเคล้าให้เข้ากัน รดน้ำให้ชุ่มชื้น (ควรเว้นทางเดินประมาณ 50 เซนติเมตร แปลง กว้าง 1 เมตร)
- วิธีการปลูก เมื่อผักแพวอายุ 20 วัน นำลงปลูกแปลงที่เตรียมไว้ ควรปลูกห่างกันประมาณ 20 เซนติเมตร ระหว่างแถว 30 เซนติเมตร แล้วรดน้ำให้ชุ่มหรือให้น้ำขังได้เล็กน้อย ถ้าปลูกกลางแดดจัดมาก ควรมีแสลงพลาสติกในระยะเวลาแรก

14. การปฏิบัติดูแลรักษา

- การให้ปุ๋ย ผักแพวจะใส่ปุ๋ยเมื่อตอนเตรียมแปลงปลูกแล้ว ควรใช้สารชีวภาพฉีดพ่น หรือใส่ปุ๋ยเคมีควรใช้สูตร 40-0-0 ผสมน้ำรด หรือฉีดพ่นทุก ๆ 15 วัน จะเจริญงอกงามดี
- การให้น้ำ ผักแพวต้องรดน้ำให้ชุ่มชื้นอยู่เสมอ ชอบน้ำขังเล็กน้อย
- การกำจัดวัชพืชควรกำจัดวัชพืช หลังจากปลูกแล้ว 20 – 30 วัน ควรถอนวัชพืชบ้าง และทำการพรวนดินไปด้วย
- การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรู ผักแพวจะมีแมลงกัดกินใบบ้าง อาจใช้สารสะเดา หรือสารชีวภาพฉีดพ่น

15. การเก็บเกี่ยวและการปฏิบัติหลังเก็บเกี่ยว

- ฤดูกาลการเก็บเกี่ยว ผักแพวปลูกได้ประมาณ 20 – 30 วัน ทำการเก็บเกี่ยวได้ และจะเก็บเกี่ยวได้ตลอดปี
- วิธีการเก็บเกี่ยว โดยการตัดช่วงยอดใช้มีดคม ๆ ตัดยาวประมาณ 8 – 10 นิ้ว เหลือต้นตอไว้พอสมควร เพื่อให้แตกต้นใหม่ต่อไป
- การแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว เมื่อได้ผักแพวมาแล้ว นำมาล้างน้ำให้สะอาดทั้งต้นทั้งใบ และนำไปตากแดดประมาณ 4 – 5 วัน ผักแพวจะแห้ง แล้วนำไปอบอีกครั้งจนแห้งสนิท
- การบรรจุและการเก็บรักษา เมื่อได้ผักแพวแห้ง นำบรรจุถุงส่งจำหน่ายต่อไป หรือบรรจุใส่ถุง เก็บไว้ในห้องที่มีอุณหภูมิปกติ

16. การจำหน่าย

ผักแพวแห้งทั้งต้น ราคา กิโลกรัมละ 150-350 บาท